

УДК 338.43:330.3

М. О. Дергалюк,
аспірант, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ФУНКЦІОНАЛИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ АПК РЕГІОНІВ

М. Dergaliuk,
postgraduate student, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

FUNCTIONS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT
OF AIC THE REGIONS

У статті обґрунтовано функціонали організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів. Встановлено, що організаційна складова організаційно-економічного механізму передбачає виконання таких функцій щодо розвитку АПК регіонів, як: управління, контролю, планування, координації, регламентуюча та інтеграційна функцій. Організаційна складова повинна забезпечувати взаємозв'язок та взаємодію між сферами, суб'єктами АПК, місцевою та державною владою. До економічної складової механізму відносяться: фінансова, компенсаційна, інноваційна, соціальна, оцінювання та прогнозування, споживча функція організаційно-економічного механізму. Економічна складова спрямована на забезпечення процесу розвитку АПК регіонів та держави в цілому.

Обґрунтовано, що функціонали організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів одночасно виступають як самостійними, так і є об'єднаними між собою цілями розвитку АПК регіонів та його суб'єктів. Спрямованість функціоналів організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів на вирішення конкретних завдань та досягнення поставлених цілей сприяють отриманню позитивного ефекту від дії всього механізму. Функціонали організаційно-економічного механізму розвитку АПК мають об'єктивний характер та обумовлені цілями розвитку АПК регіонів, а також є відносно самостійними та однорідними.

The article substantiates the functionalities of the organizational and economic mechanism for the development of agroindustrial region complexes. It was established that the organizational component of the organizational and economic mechanism involves performing such functions in relation to the development of the agroindustrial region complex, such as: management, control, planning, coordination, and regulating and integration functions.

Organizational component should provide interconnection and interaction between spheres, subjects of agrarian and industrial complex, local and state authorities. The economic component of the mechanism include: financial, compensation, innovation, social, evaluation and forecasting, consumer function of the organizational and economic mechanism.

The economic component is aimed at ensuring the process of development of agroindustrial region complexes and the state as a whole.

It is substantiated that the functional of the organizational and economic mechanism of development of agroindustrial region complexes simultaneously act as separate and united with each other goals of development of agroindustrial region complex and its subjects. The focus of functional organizational and economic mechanism of regional agroindustrial development to solve specific problems and achieve their goals contributes to reap the benefits of all the action mechanism. Functional of organizational and economic mechanism of agroindustrial development with the objective nature and objectives due to agricultural development regions are relatively independent and homogeneous.

*Ключові слова: організаційно-економічний механізм, функціонали, АПК, регіон, розвиток, функції.
Key words: organizational and economic mechanism, functional, agrobusiness, region, development, functions.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Організаційно-економічний механізм можна розглядати як дієвий інструмент формування базису та розвитку багатьох економічних об'єктів та суб'єктів економіки. Задоволення соціально-економічних потреб населення залежить від організаційних, економічних

важелів та інструментів, спрямованих на системоутворюючі галузі економіки. Все це підкреслює актуальність розробки теоретико-методичних засад створення відповідних механізмів впливу. Гармонізація взаємодії організаційних та економічних складових створюють відповідний дієвий механізм, який сприяє розвитку еко-

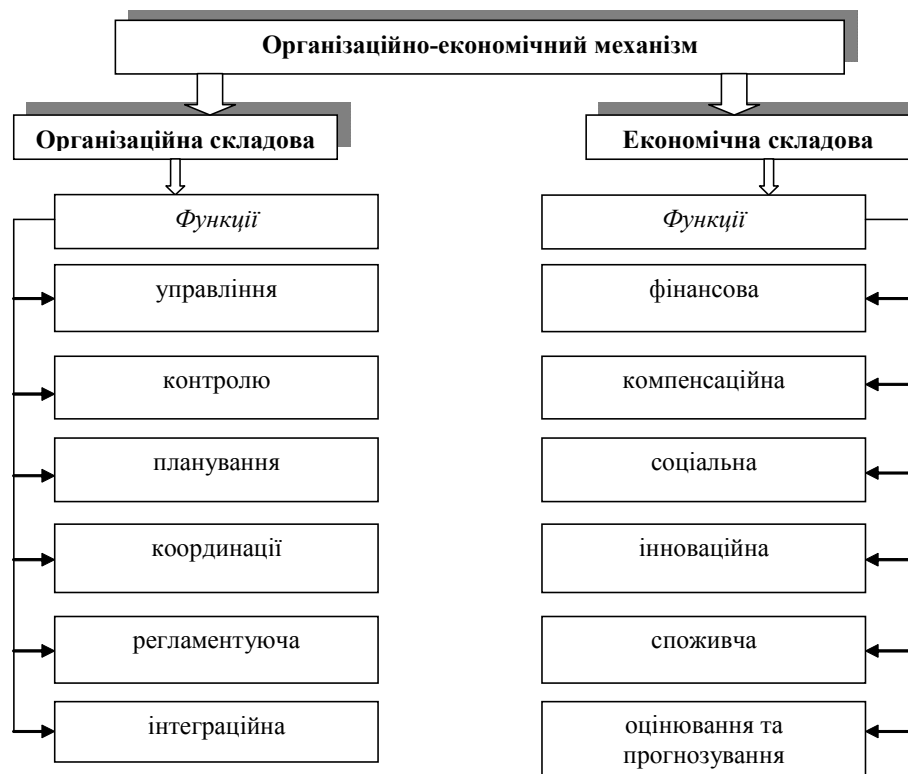

Рис. 1. Функції організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів

Джерело: запропоновано автором.

номіки та його суб'єктів. Сучасні умови розвитку суспільних відносин, прискорення соціально-економічних процесів вимагає нових підходів до вирішення економічних проблем. Цьому сприятиме розробка теоретико-методичних засад організаційно-економічного механізму.

Питанням організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів присвятили свої праці такі науковці, як: В. Андрійчук, М. Дем'яненко, С. Кваша, В. Кашин, І. Лукінов, М. Малік, С. Мочерний, С. Навроцький, В. Олійник, О. Онищенко, Б. Пасхавер, П. Саблук, П. Стецюк та ін.

Але, незважаючи на велику кількість публікацій, функціонали організаційно-економічного механізму досі залишається дискусійними, що, у свою чергу, впливає на невизначеність розробки дієвого інструментарію організаційно-економічного механізму.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є визначення функціоналів організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів. Для досягнення поставленої мети було визначено функціонали організаційної та економічної складової організаційно-економічного механізму.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Організаційно-економічний механізм розвитку АПК регіонів є невід'ємною частиною господарського механізму, але відрізняється своєю специфікою щодо розвитку АПК, а саме сукупністю методів, важелів, інструментів, об'єктів, суб'єктів тощо.

Організаційно-економічний механізм розвитку АПК розкриває свою дію через функції, під якими розуміють стійкий спосіб активної взаємодії речей, при якому зміна одних об'єктів або процесів спричиняє зміну інших, що відбувається в межах конкретної цілеспрямованої діяльності між суб'єктами та об'єктами через прямі та зворотні зв'язки між ними.

Організаційно-економічний механізм виконує певні функції. Вивчення літературних джерел [1, с. 66; 2, с. 70; 3, с. 39; 4, с. 39; 5, с. 126; 6, с. 46; 7, с. 62; 9, с. 98; 10, с. 89; 11, с. 115] дало можливість визначити функціонали

організаційно-економічного механізму по відношенню до розвитку АПК (див. рис. 1);

— управління (ресурсна, стимулююча) — забезпечує розподіл та перерозподіл ресурсів механізму між сферами АПК та його суб'єктами з метою підвищення ефективності їх діяльності, сприяє залученню, розподілу та використанню ресурсів регіону у сфері АПК, враховує державну та регіональну підтримку суб'єктів АПК;

— контролю — реалізується на основі інформації щодо розвитку АПК, її сфер та суб'єктів, дозволяє контролювати механізм залучення ресурсів та отримані результати;

— планування — управління розвитком АПК через встановлення стратегічних цілей та завдань, розробки стратегічних напрямів розвитку АПК та його суб'єктів з урахуванням наявних та потенційних ресурсів;

— координації — координує дії суб'єктів АПК регіонів та органів місцевої влади, що сприяє отриманню синергетичного ефекту від їх взаємодії;

— регламентуюча — здійснюється переважно адміністративними методами, полягає у забезпеченні виконання нормативно-правових актів, передбачає регламентацію здійснення діяльності в АПК, встановленні норм дотримання рівня економічної безпеки діяльності в АПК та країні в цілому;

— інтеграційна — сприяє взаємодії суб'єктів АПК, у тому числі з органами державної та місцевої влади, встановленню взаємовигідних взаємозв'язків між ними, дозволяє усвідомити інтеграційні та глобалізаційні процеси, визначити та усунути перешкоду на шляху розвитку АПК.

До функціоналів організаційно-економічного механізму відносяться функції:

— споживча — спрямована на забезпечення різноманітних потреб як населення, так і економічних суб'єктів.

— інноваційна — орієнтована на модернізацію АПК регіонів, розвиток та впровадження інноваційних технологій та розвиток АПК на інноваційній основі в цілому;

— фінансова — забезпечує сприятливі умови для залучення інвестиційних ресурсів за умов диверсифікації їх джерел;

— компенсаційна — сприяє нівелюванню соціально-економічних диспропорцій між регіонами, різниці у доходах між працівниками різних сфер АПК за рахунок різних стратегічних заходів, програм розвитку АПК;

— соціальна — проявляється у підвищенні престижу діяльності у сільському господарстві, підвищенні життєвого рівня населення регіонів, соціальній спрямованості розвитку сфери інфраструктури АПК тощо;

— оцінювання та прогнозування — на основі адекватної оцінки фактичних та потенційних можливостей АПК здійснюється прогнозування розвитку сфер АПК та АПК регіонів в цілому з урахуванням тенденцій економічного розвитку країни.

Організаційна складова механізму передбачає виконання таких функцій щодо розвитку АПК регіонів, як: управління, контролю, планування, координації, регламентування, інтеграційна. Організаційна складова повинна забезпечувати взаємозв'язок та взаємодію між сферами, суб'єктами АПК, місцевою та державною владою. До економічної складової механізму відносяться: фінансова, компенсаційна, інноваційна, соціальна, оцінювання та прогнозування, споживча функція організаційно-економічного механізму. Економічна складова спрямована на забезпечення процесу розвитку АПК регіонів та держави в цілому.

ВИСНОВКИ

Всі зазначені функціонали організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів одночасно виступають як самостійними функціями, так і є об'єднаними між собою функціоналами цілями розвитку АПК регіонів та її суб'єктів. Спрямованість функціоналів організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів на вирішення конкретних завдань та досягнення поставлених цілей сприяють отриманню позитивного ефекту від дії всього механізму. Функціонали організаційно-економічного механізму розвитку АПК мають об'єктивний характер та обумовлені цілями розвитку АПК регіонів, а також є відносно самостійними та однорідними.

Зазначені організаційна та економічна складові механізму, виконуючи свої функції, утворюють цілісний організаційно-економічний механізм розвитку АПК, який на практиці сприяє розвитку суб'єктів та сфер АПК.

Подальшим напрямом дослідження є визначення перешкод розвитку АПК регіонів та розроблення дій організаційно-економічного механізму щодо їх елімінації відповідно до встановлених функціоналів організаційної та економічної складової організаційно-економічного механізму розвитку АПК регіонів.

Література:

1. Вихров М.С. Сущность организационно-экономического механизма управления агробизнесом / М.С. Вихров // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. — Донецк. — 2012. — Ч. 2. — С. 66—68.

2. Гороховець Ю.А. Теоретичні основи структурування АПК регіону / Ю.А. Гороховець // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": збірник наукових праць / Ред. кол.: І.Д. Пасічник, О.І. Дем'янчук. — Острог: Вид-во Національного університету "Острозька академія", 2014. — Вип. 27. — С. 69—72.

3. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України: моногр. / О.І. Дацій. — К.: ННЦ ІАЕ, 2004. — 428 с.

4. Дусановський С. Л. Економічні основи розвитку АПК в ринкових умовах: монографія / С.Л. Дусановський, Є.М. Білан. — Тернопіль, "Збруч". — 2003. — 182 с.

5. Крюкова І.О. Організаційно-економічний механізм агропромислових формувань / І.О. Крюкова // Аграрний вісник Причорномор'я, Економічні науки. — Одеса: ОДАУ. — 2010. — № 53. — С. 126—131.

6. Кушнірук В.С. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону: монографія / В.С. Кушнірук, О.Ю. Єрмаков, О.В. Шебаніна; ред. проф. О.Ю. Єрмакова. — Миколаїв: Вид-во МДАУ, 2009. — 232 с.

7. Лисенко Н.О. Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств: монографія / Н.О. Лисенко, Н.В. Білошкурська. — Умань: ВПЦ "Візаві" (Видавець "Сочинський"), 2014. — 257 с.

8. Тивончук С.О. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу України в ринкових умовах (концептуальні та методичні положення) / С.О. Тивончук, Я.О. Тивончук // Економіка АПК. — 2013. — № 7. — С. 98—106.

9. Тульчинська С.О. Функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного процесу / С.О. Тульчинська // Стратегічні пріоритети: [наук.-аналітичний щоквартальний зб. НІСД при Президентові України / Гол. ред. Ю.Г. Рубан]. — 2008. — № 1 (6). — С. 89—95.

10. Хорунжий М.І. Організація агропромислового комплексу: підруч. / М.І. Хорунжий. — К.: КНЕУ, 2001. — 382 с.

References:

1. Vihrov, M.S. (2012), "The essence of the organizational and economic mechanism of managing agribusiness", *Problemy razvitija vneshneekonomicheskikh svyazej i privlechenija inostrannyh investicij: regional'nyj aspekt*, vol. 2, pp. 66—68.

2. Horokhovets', Yu.A. (2014), "Theoretical foundations of structuring the agroindustrial complex of the region", *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu Ostroz'ka akademii*, vol. 27, pp. 69—72.

3. Datsij, O.I. (2004), *Rozvytok innovatsijnoi diial'nosti v ahropromyslovomu vyrobnytstvi Ukrainy [Development of innovative activity in agroindustrial production of Ukraine]*, NNTs IAE, Kyiv, Ukraine.

4. Dusanovs'kyj, S.L. and Bilan, Ye.M. (2003), *Ekonomichni osnovy rozvytku APK v rynkovykh umovakh [Economic bases of development of agroindustrial complex in market conditions]*, Zbruch, Ternopil', Ukraine.

5. Kriukova, I.O. (2010), "Organizational and Economic Mechanism of Agro-Industrial Formations", *Ahrarnyj visnyk Prychornomor'ia*, vol. 53, pp. 126—131.

6. Kushniruk, V.S. Yermakov, O.Yu. and Shebanina, O.V. (2009), *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm efektyvnoho vedennia sadivnytstva v ahrarynykh pidpryemstvakh rehionu [Organizational and economic mechanism of effective gardening in agrarian enterprises of the region]*, Vyd-vo MDAU, Mykolaiv, Ukraine.

7. Lysenko, N.O. and Biloshkurs'ka, N.V. (2014), *Ekonomiko-orhanizatsijnyj mekhanizm formuvannia ekonomichno bezpeky ahropromyslovyykh pidpryemstv [Economic-organizational mechanism of formation of economic safety of agro-industrial enterprises]*, VPTs Vizavi, Uman', Ukraine.

8. Tyvonchuk, S.O. and Tyvonchuk, Ya.O. (2013), "Organizational and economic mechanism of activation of innovative development of agro-food complex of Ukraine in market conditions (conceptual and methodical provisions)", *Ekonomika APK*, vol. 7, pp. 98—106.

9. Tul'chyns'ka, S.O. (2008), "Functioning of the organizational and economic mechanism of the innovation process", *Stratehichni priorytyty*, vol. 1, no. 6, pp. 89—95.

10. Khorunzhyj, M.I. (2001), *Orhanizatsiia ahropromyslovoho kompleksu [Organization of agro-industrial complex]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 03.07.2017 р.